



## การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน ตำบลเวินพระบาท อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม\*

Received: 25 April 2020

Revised: 20 October 2020

Accepted: 20 May 2021

วิสิฏฐ์ คิดคำส่วน\*\*

พัฒนพงศ์ ติระ\*\*\*

ปริยานุตร สุรินทร์แก้ว\*\*\*\*

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน 2) ศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน 3) ด้าน คือ ความเชื่อ การดำเนินชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและการปฏิบัติภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการจัดสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าหมู่บ้านเชียงยืนเป็นชุมชนชาวคริสต์ที่สำคัญแห่งหนึ่งในการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกของจังหวัดนครพนมในอดีตผู้คนในหมู่บ้านเป็นชาวส่วยที่อพยพมาจากแขวงลำเลา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีบาทหลวงอาดีโน ชาวฝรั่งเศสเป็นผู้นำในการอพยพโดยการล่องเรือเข้ามาตามลำน้ำโขง เพื่อหาแหล่งที่อยู่อันอุดมสมบูรณ์แห่งใหม่

ในด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชน 1) ด้านความเชื่อ ชาวบ้านเชียงยืนมีความเชื่อในพระตรีเอกานุภาพ พระบิดา พระบุตร และพระจิต โดยเชื่อว่ามีพระเจ้าองค์เดียว แต่เป็น 3 บุคคล พระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้านับว่าเป็นพระเจ้าผู้มาบังเกิดเป็นมนุษย์และเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด ซึ่งความเชื่อนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการดำเนินชีวิต ชาวบ้านเชียงยืนได้สืบทอดพิธีกรรม 7 ประการ มาปรับใช้ในชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมวัฒนธรรมที่สอดคล้อง

### บทความวิจัย

### บทคัดย่อ

### คำสำคัญ

อัตลักษณ์ท้องถิ่น;  
ชุมชนคาทอลิก;  
ศาสนาคริสต์;  
บ้านเชียงยืน

\* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน ตำบลเวินพระบาท อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม” กองทุนวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม

\*\* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชามานุษยวิทยาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ติดต่อได้ที่: wisitte@hotmail.com (ผู้ประพันธ์บทความ)

\*\*\* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ติดต่อได้ที่: phattanaphong@npu.ac.th

\*\*\*\* อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยนครพนม พนมพิทยพัฒน์ ติดต่อได้ที่: preeyanoot@gmail.com

กับวิถีชีวิต 3) ด้านประเพณีวัฒนธรรม หลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทางศาสนาคริสต์ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของชาวคริสต์บ้านเชียงยืนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเพณีที่สำคัญที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันมาในชุมชนคือ ประเพณีแห่ดาวในวันคริสต์มาสและงานประเพณีบุญฉลองวัด ซึ่งเป็นประเพณีทางศาสนาคริสต์ที่แสดงถึงความมั่นคงในความเชื่อต่อศาสนา ความสามัคคี และความสำนึกร่วมของความเป็นคนในชุมชน

แต่ถึงกระนั้น งานวิจัยนี้ยังควรต้องศึกษาอัตลักษณ์และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการปรับตัวของชาวบ้านชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ รวมถึงควรส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนมีความรู้และความเข้าใจในด้านศาสนาให้มั่นคงมากขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตโดยมีคุณธรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม ตามสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลหรือชุมชนต่อไป



**The Study of Local Identities of Ban Chiang Yuen  
Catholic Community, Wern Phrabat Sub-district,  
Tha Uthen District, Nakhon Phanom Province\***

Received: 25 April 2020

Revised: 20 October 2020

Accepted: 20 May 2021

Wisit Kidkhamsuan\*\*

Phattanaphong Tira\*\*\*

Preeyanoot Surinkaew\*\*\*\*

The purposes of this research were 1) to study the local history of Ban Chiang Yuen Catholic Community, 2) to study the local identity of Ban Chiang Yuen Catholic community in 3 aspects: beliefs, lifestyle and cultural traditions from documentary data and field data collected through interviews, observation and focus group discussion.

The results of the study found that Chiang Yuen village was an important Christian community in the Catholic evangelization in Nakhon Phanom province. In the past, people in the village were "Suay" people who migrated from Lamnao province of the Lao People's Democratic Republic, with the French priest "Artino" leading the migration by sailing along Mekong River in search of a new abundant habitat.

Regarding the local identity of the community: 1) for the aspect of beliefs, villagers of Ban Chiang Yuen believed in the Trinity – the Father, the Son and the Holy Spirit as "one God in three Divine persons" - and that Jesus Christ was the Son of God who was born as a human being and a Savior. This belief would not be changed. 2) For the aspect of lifestyle, villagers of Ban Chiang Yuen had adopted the 7 Sacred

**Research Article**

**Abstract**

**Keywords**

local Identities;  
Catholic community;  
Christianity;  
Ban Chiang Yuen

\* This paper is a part of Research entitled, "The Study of Local Identities of Ban Chiang Yuen Catholic Community, Wern Phrabat Sub-district, Tha Uthen District, Nakhon Phanom Province", Research and Innovation Fund, Nakhon Phanom University.

\*\* Assistant Professor, Department of Cultural and Tourism Anthropology, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University, e-mail: wisitte@hotmail.com (corresponding author)

\*\*\* Lecturer, Department of English, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University, e-mail: phattanaphong@npu.ac.th

\*\*\*\* Lecturer, Demonstration School of Nakhon Phanom University, e-mail: preeyanoot@gmail.com

Sacraments and applied them to life, coexistence in society and culture. 3) For the aspect of cultural traditions, doctrines and practices in the Christian life were very closely related to the traditions of Ban Chiang Yuen Christians. Especially, the important traditions were extensively observed in the community, such as the Christmas star tradition and church festivities, which were Christian traditions that showed stability in religious beliefs, unity, and common awareness of community citizenship.

However, this research should still study other aspects of the identity and other factors that caused the adjustment of villagers and communities in the globalization era as well as promoting villagers in the community to have more knowledge and understanding about religion to be more stable and able to live with various virtues appropriately according to the living conditions of each individual or community.

## 1. บทนำ

การเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในภาคอีสานเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2419 โดยพระสังฆราชหลุยส์ เวย์ ได้ส่งบาทหลวงแปร์โรซันไปเผยแพร่ศาสนาที่แก่งคอยและได้รวบรวมคริสตังชาวลาวในบริเวณนั้นได้กลุ่มหนึ่ง มีประมาณ 250-300 คน แต่การเผยแพร่ศาสนาที่แก่งคอยได้ผลน้อย ไม่คุ้มค่ากับแรงงานที่สละลงไป และยังเป็น การเสี่ยงต่อชีวิตของมิชชันนารีเพราะอยู่ในเขตพื้นที่ขึ้นแะมีผู้คนอาศัยอยู่อย่างเบาบาง (สำนักงานสารสาสน์, 2510, น. 492) ต่อมาพระสังฆราชหลุยส์ เวย์ ได้ส่งบาทหลวงชาวฝรั่งเศส 2 รูป คือ บาทหลวงกองสตังค์ ยังบัปติสต์ โปรดม และบาทหลวงฟรังซิส มารี ซาเวียร์ เกโก ให้เดินทางไปเผยแพร่ศาสนาในภาคอีสานอย่างจริงจัง ได้ กำหนดให้เมืองอุบลราชธานีเป็นจุดวางรากฐานการเผยแพร่ศาสนาแห่งแรก ดังนั้นคณะมิชชันนารีกลุ่มนี้จึงได้ออก เดินทางจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2424 ผ่านแก่งคอย ภูเขาดงพญาเย็น โคราซ ขอนแก่น กาศสินธุ์ กมลาไสย ร้อยเอ็ด ยโสธร อำนาจเจริญ และถึงอุบลราชธานีในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2424 ใช้เวลาเดินทางทั้งสิ้น 102 วัน (เกลาดิอุส บาเย, 2527, น. 25) การเข้ามาของมิชชันนารีโรมันคาทอลิกในอีสานได้นำเงื่อนไขใน สนธิสัญญาเบงกอลมาเป็นหลักฐานอ้างอิงในการดำเนินการเผยแพร่ศาสนาในภาคอีสานโดยได้เริ่มต้นที่จังหวัด อุบลราชธานี และใน พ.ศ. 2426 เริ่มขยายไปตามลำน้ำโขงแถบเมืองนครพนม ชาติพนม มุกดาหาร หนองคาย เวียงจันทน์ และสกลนคร (พรรณี พลไชยยา, 2536, น. 184 -185)

บ้านเชียงยืนเป็นหมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดนครพนมที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวคริสต์ จากบันทึกของ บาทหลวงปีแอร์ แอกกอฟฟอง ได้บันทึกไว้ว่า “ปลายปี ค.ศ. 1886 คุณพ่อซาเวียร์ เกโก ได้พาผู้ที่ไม่มีที่อยู่ในบ้าน คำเก็บไปตั้งหลักแหล่งที่บ้านเชียงยืน” ชาวคริสต์เหล่านั้นเป็นชาวภูเก็ง และหมู่บ้านได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ใน ค.ศ. 1897 บ้านเชียงยืนได้กลายเป็นศูนย์กลางของกลุ่มคริสต์ในละแวกนั้น โดยมีนักบุญฟรังซิส เดอ ซาล เป็นองค์ อุปถัมภ์ (อันดรูว์ สาราญ วงศ์เสียงม, 2000, น. 228) แสดงให้เห็นว่าบ้านเชียงยืนได้มีระบบสังคมมาตั้งแต่สมัย ประวัติศาสตร์และได้ดำเนินกิจกรรมทางศาสนานับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา กิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณี วันคริสต์มาส คือ วันสำคัญอีกวันหนึ่งที่ชาวบ้านเชียงยืนได้ร่วมกันจัดงานที่โบสถ์ โดยช่วยกันประดับตกแต่งโบสถ์ ด้วยไฟกะพริบและไฟส่องสว่างอื่นๆ ให้สวยงาม เพราะชาวคริสต์ถือว่าวันนี้เป็นวันรื่นเริง ทุกคนจะช่วยกันเต็มที่ ชาวบ้านคุ้มต่างๆ จะจัดการแสดงของลูกหลานมาร่วมแสดงที่บริเวณโบสถ์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ บ้านเชียงยืนยังมี พิธีกรรมที่ปฏิบัติในชุมชนสืบต่อกันมา ได้แก่ พิธีรับศีลล้างบาป พิธีศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ศีลอภัยบาป พิธีรับศีล สมรส และพิธีการตาย เป็นต้น (เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์, 2552, น. 177) กิจกรรมที่แสดงออกผ่านทางประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชุมชนเหล่านี้ถือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนซึ่งถูก สร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน อัตลักษณ์ชุมชนนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มี คุณค่าและเป็นสิ่งที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก

ปัจจุบัน บ้านเชียงยืนมีอายุกว่า 100 ปี ความเก่าแก่ของหมู่บ้านได้ส่งสมคุณค่าวัฒนธรรมและประเพณี ที่ตึงามไว้มากมาย ภายใต้การดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับศาสนาคริสต์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การนำอัตลักษณ์ที่ โดดเด่นของชุมชนมาเป็นจุดนำเสนอ จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรัก ความผูกพัน ความ ภาคภูมิใจในบ้านเกิด การต่อยอดคือการนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้ชุมชนด้วย ผู้วิจัยคาดว่า การวิจัยนี้จะสามารถสะท้อน รูปแบบอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนได้เป็นอย่างดี

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงเย็น ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงเย็น 3 ด้าน คือ ความเชื่อ การดำเนินชีวิต และประเพณีวัฒนธรรม

## 3. แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

### 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์

ชาติพันธุ์ (ethnicity) คือ กลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นแบบแผนเดียวกัน รวมถึงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและสัญชาติสอดคล้องกัน สำหรับผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมักมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ ในขณะเดียวกันก็สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นั้นนับถือศาสนาเดียวกัน หรือได้รับอิทธิพลจากกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมแบบเดียวกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2541, น. 157) โดยในแต่ละภูมิภาคมักประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลากหลายเผ่าพันธุ์ แต่ละเชื้อชาติก็จะมีวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดมาของตนเอง จัดว่าเป็นสັນทางชาติพันธุ์ของมนุษย์อย่างหนึ่งและเป็นการมองสังคมโลกที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย (เสรี ชาหลา และคณะ, 2545, น. 9)

แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์จะทำให้ทราบถึงการสร้างตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงเย็นที่เกิดจากการสร้างหรือนิยามทั้งโดยคนในหมู่บ้านและคนภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นในบริบทของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นใหม่เพื่อตอบสนองต่อการถูกนิยามและครอบงำโดยคนอื่นภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

### 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (identity) มีนัยแห่งความหมายสองประการด้วยกัน คือ ความเหมือนและความแตกต่างกัน (similarity and difference) บนพื้นฐานและเงื่อนไขของความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบระหว่างระดับปัจเจกกับกลุ่มคน อัตลักษณ์จะทำหน้าที่เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าใครเป็นพวกเดียวกับเราและใครต่างจากเรา (ศิรา ศิริสาร, 2556, น. 6) อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ก่อรูปขึ้นภายในวัฒนธรรม จึงมีความสัมพันธ์กับความเป็นกลุ่มหรือความเป็นชุมชนของแต่ละพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่เลื่อนไหลได้ตามบริบทและการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอซึ่งสามารถสะท้อนถึงตัวตนของตนเองและกลุ่มว่ามีลักษณะแตกต่างจากกลุ่มและชุมชนอื่นอย่างไร ดังนั้น ความเป็นชุมชนจึงเป็นเรื่องของความเป็นตัวตน (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2550, น. 38)

การนำแนวคิดอัตลักษณ์มาใช้จะทำให้ทราบรากฐานสำคัญด้านความเชื่อ การดำเนินชีวิต และประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน ซึ่งอาจมีความเหมือนและความแตกต่างจากชุมชนชาวคริสต์พื้นที่อื่นๆ รวมถึงการรักษาความเป็นหนึ่งเดียวหรือความเป็นอัตลักษณ์เดียวกันภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อน หลากหลายและไม่หยุดนิ่งในปัจจุบัน

### 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน

วัฒนธรรมชุมชน คือ วัฒนธรรมดั้งเดิมที่เกิดจากการสร้างและสั่งสมร่วมกันของชุมชน ท้องถิ่น เป็นพลังยึดโยงการอยู่ร่วมกันของชาวชุมชน สามารถคำนวณการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างเข้มแข็ง ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นพลังผลักดันการพัฒนาที่สำคัญที่สุดของชุมชน นำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง

การพัฒนาตามแนวทางวัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมสนับสนุนการรื้อฟื้นคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจชุมชนควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม โดยถือเอาความสุขของชาวชุมชนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา จะต้องเป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายความเป็นดั้งเดิม ไม่ทิ้งความเป็นสถาบันชุมชน เป็นการรื้อฟื้นคุณค่าดั้งเดิมของชุมชนมาประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์ทางเลือกขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เพื่อมุ่งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและมีศักยภาพได้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2538, น. 164-177)

แนวคิดนี้จะทำให้เกิดเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีการรื้อฟื้นคุณค่าทางความเชื่อ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งคุณค่าเหล่านี้เป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่ในชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน และยังสามารถแสดงถึงความเป็นชุมชนหรือความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน สามารถนำมาปรับประยุกต์เข้ากับแนวทางการพัฒนาตามแนวนโยบายของชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน โดยนำคุณค่าทางความเชื่อ การดำเนินชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนมาประยุกต์เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางวัฒนธรรมชุมชนที่ไม่ทิ้งคุณค่าดั้งเดิม ไม่ทำลายวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามที่ชุมชนสั่งสมร่วมกันมา

### 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รินรดา พันธุ์น้อย (2552, น. 73-74) ได้ศึกษาเรื่อง “การดำรงอยู่และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนบึงกะแห้ว จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่าประชากรของชุมชนบึงกะแห้วส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง (ไทอีสาน) และชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้ปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ตามบริบทสถานการณ์ทางสังคม ด้วยการผสมผสานกลมกลืนวัฒนธรรมให้เข้ากับแนวคิด ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม จนเกิดความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบนพื้นฐานความเป็นอยู่แบบสังคมพหุวัฒนธรรม งานวิจัยนี้ยังขาดการเปรียบเทียบเรื่องการผสมวัฒนธรรมและการปรับตัวกับชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

คณินัด รุ่งเรือง และคณะ (2558, น. 6) ได้ศึกษาเรื่อง “ศาสนาศรีสต์กับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนโนนประเสริฐ ตำบลพะลาน จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่าในด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันชุมชนโนนประเสริฐได้เปลี่ยนแปลงไป มีอาชีพที่หลากหลายขึ้น เช่น ครู อาจารย์ ค้าขาย รับจ้าง ทำเกษตรเพื่อขาย และอาชีพอื่นๆ ได้แก่อสาสมัครและมิชชันนารี กลายเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในด้านสังคม ศาสนามีบทบาท

สำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบของคนในชุมชน โดยมีกฎเกณฑ์ของศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติและการประกอบอาชีพ ผู้อาวุโสยังคงมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนลูกหลานของตน คนในชุมชนอาศัยอยู่ร่วมกันในแบบเครือญาติที่มีสายเลือดเดียวกันและความเชื่อเดียวกัน ในด้านวัฒนธรรม มีการปลูกฝังวัฒนธรรมพื้นถิ่นอีสานให้คงอยู่ต่อไปด้วยการถ่ายทอดกับเยาวชนรุ่นหลังผ่านการทำกิจกรรมทางศาสนาและเทศกาลสำคัญต่างๆ ผ่านศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน นอกจากนี้ยังเกิดประเพณีใหม่ที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอีสานกับวัฒนธรรมตะวันตก เช่น การประกอบพิธีแต่งงานในโบสถ์ และการขอขมาญาติผู้ใหญ่ในพิธีแต่งงานในโบสถ์ งานวิจัยนี้ยังขาดการศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่นๆ และขาดการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์

วัลลภา หัสการณ (2546, น. 231) ได้ศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชนชั้นกลางคริสเตียน: ศึกษากรณีชุมชนคริสตจักรใจสมาน กรุงเทพมหานคร” พบว่าการเป็นคริสเตียนทำให้ตนเองมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต มีความหวังมากขึ้น รู้สึกว่าชีวิตมั่นคงมากขึ้น คิดว่าตนเองต้องอยู่เพื่อถวายเกียรติพระเจ้าด้วยการประพฤติตนเป็นคนดี เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีมุมมองว่าชีวิตในปัจจุบันตั้งแต่มาเป็นคริสเตียนเป็นชีวิตที่มีความหมายมาก ส่วนหนึ่งสำหรับครอบครัวคืออยู่เพื่อดูแลครอบครัว อีกส่วนหนึ่งสำหรับเพื่อนมนุษย์ที่ตกยาก มองเพื่อนมนุษย์เหมือนพี่น้องที่ตนเองจะต้องช่วยเหลือและตนเองจะรู้สึกมีความสุขที่ได้ทำอย่างนั้น งานวิจัยนี้เน้นการศึกษาเชิงสังคมศาสตร์ การศึกษาพัฒนาการของชุมชนตามบริบททางประวัติศาสตร์จึงยังไม่เด่นชัดนัก

สาลินี มานะกิจ (2548, น. 160-162) ได้ศึกษาเรื่อง “ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนคาทอลิกบ้านท่าแร่ จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2427-2508” พบว่าบ้านท่าแร่ได้มีพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงหลายประการเกิดขึ้นในชุมชน โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วง 5 ทศวรรษแรกของการก่อตั้งชุมชน (พ.ศ. 2427-2482) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความเดือดร้อนจากนโยบายของรัฐในการเก็บส่วยและการเกณฑ์แรงงานและนโยบายของพระศาสนจักรที่ใช้วิธีการเผยแพร่ศาสนาโดยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่มาเข้ารับ บัณฑิต ปัจจัยภายใน ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลและนโยบายของพระศาสนจักรในการส่งเสริมการศึกษา บทบาทของบาทหลวงในการเป็นผู้นำและช่วยเหลือชุมชนในด้านต่างๆ รวมทั้งความเหมาะสมของสภาพทางภูมิศาสตร์ 2) ช่วงเผชิญกับภาวะการเบียดเบียนศาสนา (พ.ศ. 2483-2487) ความเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงของศาสนาในชุมชน โดยมีสาเหตุสำคัญจากปัจจัยภายนอก 2 ประการ คือ นโยบายชาตินิยมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และวิกฤตการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสอันเนื่องมาจากกรณีพิพาทอินโดจีน 3) ช่วงการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชน (พ.ศ. 2488-2508) มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 4 ประการ ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา ด้านสถานภาพทางศาสนา ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการขยายตัวของชุมชน

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องราวของชุมชนคาทอลิกที่ให้ภาพพัฒนาการของชุมชนตั้งแต่เริ่มก่อตั้งความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนตามบริบททางประวัติศาสตร์ มีการอธิบายพัฒนาการของชุมชนตามบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและประวัติศาสตร์อีสานในภาพรวมต่อไป

#### 4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาและวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (documentary data) และการปฏิบัติภาคสนาม (field data) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (in-depth interview) การสังเกตการณ์ (observation) และการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้แบบเจาะจงจากกลุ่มประชากร (purposive sampling) ผู้ที่มีความรู้เรื่องสังคมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น จำนวน 15 คน ได้แก่ บาทหลวง 1 องค์ ครูสอนศาสนา 2 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ปราชญ์ชาวบ้าน 5 คน และชาวบ้านในชุมชน 5 คน จากนั้นนำข้อมูลมาจัดกระทำกับข้อมูล (data processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิเคราะห์จากเนื้อหาไปพร้อมๆ กับการจัดกระทำกับข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis)

#### 5. ผลการวิจัย

##### 5.1 ประวัติศาสตร์ศาสนาคริสต์ในชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน

บ้านเชียงยืนเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงและเป็นชุมชนสำคัญแห่งหนึ่งในการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกของจังหวัดนครพนม ในอดีตผู้คนในหมู่บ้านเป็นชาวส่วยที่อพยพมาจากแขวงลำเลา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีบาทหลวงอาดีโน ชาวฝรั่งเศส เป็นผู้นำพาชาวบ้านล่องเรือมาตามลำน้ำโขง เพื่อหาแหล่งที่อยู่อันอุดมสมบูรณ์แห่งใหม่ เมื่อมาถึงบริเวณหมู่บ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน พบว่าเป็นสถานที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยจึงตัดสินใจเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้ เดิมทีหมู่บ้านตั้งอยู่ที่บริเวณโรงเรียนศาลศรี (SALESIO) ต่อมาเกิดอุบัติเหตุรถบรรทุกส่งผลทำให้ผู้คนในหมู่บ้านล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงได้ย้ายหมู่บ้านลงมาจากใต้ห่างจากที่ตั้งเดิมประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่นี้ว่าบ้านเชียงยืนเพื่อเป็นการแก้เคล็ด และเกิดความร่มเย็นเป็นสุขของผู้คนในหมู่บ้านแต่นั้นมา (ชม ตีระ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2561)

ใน พ.ศ. 2430 คุณพ่อเกลมองต์ได้สร้างบ้านหลังหนึ่งเพื่อเป็นที่พักและเป็นที่พักบาศาสนพิธีซึ่งถือเป็นโบสถ์หลังแรก ทำให้ศาสนาคริสต์ในหมู่บ้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ใน พ.ศ. 2440 บ้านเชียงยืนได้กลายเป็นศูนย์กลางของกลุ่มคริสตชนในละแวกนั้น โดยมีนามนักบุญฟรังซิส เดอซาลเป็นองค์อุปถัมภ์ ทำให้ทาสที่ได้รับการไถ่ตัวเป็นอิสระได้หลั่งไหลมาที่บ้านเชียงยืนเป็นจำนวนมาก

วัดหลังที่ 2 สร้างโดยคุณพ่ออัลแทลล์ แอกกอฟฟอง น้องชายของคุณพ่อปีแอร์ แอกกอฟฟอง พร้อมกับบ้านพักบาทหลวง ในเวลาต่อมาวัดเชียงยืนได้รับการปรับปรุงและพัฒนาขึ้นเป็นลำดับโดยคุณพ่อจากศูนย์กลางมิสซังที่คำแก้วและหนองแสงที่ผลัดเปลี่ยนกันมาดูแล และได้สร้างวัดหลังที่ 3 ขึ้นใน พ.ศ. 2481 แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้าง จนกระทั่งเกิดกรณีพิพาทอินโดจีนและการเบียดเบียนศาสนาใน พ.ศ. 2483 ทำให้รูปศักดิ์สิทธิ์ในวัด เครื่องบูชา และตัววัดได้รับความเสียหาย เมื่อกรณีพิพาทอินโดจีนยุติลง มิสซังได้ย้ายศูนย์กลางไปอยู่ที่ท่าแร่ วัดเชียงยืนจึงขึ้นกับวัดนักบุญอันนา หนองแสง และคุณพ่อเอคต์ร์ถึง นำลาก เจ้าอาวาสวัดหนองแสงในขณะนั้น ได้ดำเนินการบูรณะวัดเชียงยืนที่ได้รับความเสียหายและใช้วัดหลังดังกล่าวสืบต่อมาอีกเป็นเวลานาน

ใน พ.ศ. 2493 ได้มีบาทหลวงมาอยู่ประจำที่วัดเชียงยืนคือ คุณพ่อฟรังซิส อันเดรโอนี คุณพ่อฮังรี บริยงค์ และคุณพ่อเปาโลคำจวน ศรีวรกุล ตามลำดับ ในสมัยที่คุณพ่อคำจวนเป็นเจ้าอาวาสนี้เองได้มีการดำเนินการก่อตั้งโรงเรียนวัดขึ้นชื่อ “โรงเรียนศาลาศรี” (SALESIO) บริเวณด้านเหนือของวัดเพื่อให้นักเรียนบวรมแก่กุลบุตรกุลธิดาชาวเชียงยืน ส่วนวัดหลังปัจจุบันเป็นวัดหลังที่ 4 ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์และเริ่มก่อสร้างใน พ.ศ. 2522 โดยคุณพ่อเปโตรวันดี พรหมสาขา ณ สกลนคร สร้างเสร็จสมบูรณ์มีพิธีเสกและเปิดใน พ.ศ. 2523 ในสมัยที่คุณพ่อเปาโลสมพร อุปพงศ์ เป็นเจ้าอาวาส (อันดรูว์ สาราญ วงศ์เสงี่ยม, 2000, น. 228-229)

การบริหารจัดการภายในวัดจะมีคณะกรรมการสภาอภิปาลวัดช่วยดูแลกิจการต่างๆ และช่วยเหลือกิจการของบาทหลวงเหมือนคริสตชนอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ขึ้นเองในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ได้แก่ คณะพลมารี คณะเวนิเซอร์เดอฟอน การจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มส่งเสริมชีวิตครอบครัว เป็นต้น โดยเฉพาะคณะเวนิเซอร์เดอฟอน นอกจากเป็นผู้นำสวดภาวนาแก่ผู้เจ็บป่วยแล้ว ยังเป็นหน่วยช่วยเหลือสงเคราะห์คนยากไร้และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านอีกด้วย (บุญเรือง สิงห์แขก, สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561)

เห็นได้ว่าศาสนาคริสต์ในชุมชนบ้านเชียงยืนได้ให้ความหมายกับชีวิตมนุษย์ ให้ความสำคัญด้านจิตใจ ความเป็นปึกแผ่นเพราะมีความเชื่อเดียวกัน ศาสนาเป็นกฎหมายที่ช่วยควบคุมและจัดระเบียบในสังคม เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่เหมาะสมและเป็นบรรทัดฐานอันดีงามในการดำเนินชีวิต ทำให้ชาวบ้านเกิดความศรัทธาในศาสนาคริสต์และมีความต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่จะถ่ายทอดความเชื่อจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเพื่อดำรงอัตลักษณ์นี้ไว้

## 5.2 อัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน

บ้านเชียงยืนเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ประมาณ 97-98 % ตั้งแต่เกิดตามบิดามารดาของตนและได้ถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา มีชาวพุทธอยู่เพียง 2-3 ครอบครัวเท่านั้น (ชม ตีระ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2561) จากการสำรวจโดยคณะกรรมการหมู่บ้านพบว่าหมู่บ้านเชียงยืน มีจำนวนทั้งสิ้น 194 หลังคาเรือน ประกอบด้วยชาวคริสต์ 180 หลังคาเรือน และชาวพุทธ 14 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 795 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 432 คน ผู้หญิง 363 คน ในจำนวนนี้เป็นชาวคริสต์ 760 คน และชาวพุทธ 35 คน (นันทวัฒน์ หารู้, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561) การถือครองที่ดินเป็นลักษณะของการจับจองที่ดินเพื่อการทำกินและอยู่อาศัยตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ดังเห็นจากการตั้งถิ่นฐานปลูกบ้านสร้างเรือนของชาวบ้านที่ส่วนใหญ่จะปลูกติดกันหรือใกล้เคียงกันในบริเวณ ทำให้หมู่บ้านมีความกระจุกตัวและค่อนข้างแออัด

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชน ผู้คนในหมู่บ้านเชียงยืนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแบบญาติพี่น้อง มีการอยู่ร่วมกันช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนติดต่อระหว่างกันอย่างใกล้ชิด คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม ศาสนา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ โครงสร้างครอบครัวเป็นลักษณะแบบผสมผสานคือมีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ผู้คนส่วนใหญ่เป็นเครือญาติที่อยู่ร่วมกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งมีความคุ้นเคยและนับเป็นเครือญาติเดียวกันทั้งหมู่บ้าน มีคนนอกชุมชนที่เข้ามาอยู่ในชุมชนในลักษณะของการเข้ามาเป็นเชยและสะใภ้ (บัณฑิต พรหมบุตร, สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2561)

การแต่งงานในอดีต ผู้คนในหมู่บ้านจะแต่งงานกันเองเฉพาะในหมู่บ้าน จะไม่แต่งงานกับคนต่างศาสนา ถ้าชาวพุทธจะมาแต่งงานกับคนในหมู่บ้านก็ต้องหันมานับถือศาสนาคริสต์ด้วย แต่ในปัจจุบันค่านิยมนี้ได้เปลี่ยนแปลงไป ลูกหลานคนรุ่นใหม่สามารถแต่งงานกับคนต่างศาสนาได้ ทำให้เกิดความหลากหลายทางสายสกุล และเกิดการอพยพโยกย้ายไปตั้งหลักปักฐานตามครอบครัวของฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง (บุญเรือง สิงห์แขก, สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561)

ในการดำรงชีวิตของผู้คนในหมู่บ้าน เนื่องจากผู้คนในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตที่พึ่งพิงธรรมชาติจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ประชากรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยการทำนาปีและปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น ข้าวโพด พริก ถั่ว แตงโม สับปะรด บางคนยังยึดอาชีพเลี้ยงปลาในกระชังริมแม่น้ำโขง และการเลี้ยงปลาแบบผสมผสานในบ่อน้ำของตนเอง ในหมู่บ้านยังมีรายได้เสริมจากการสานออบ ทำไม้กวาดและเย็บผ้า สำหรับแรงงานวัยกลางคนจะเดินทางไปทำงานในเมืองหรือต่างจังหวัด บางคนก็ไปทำงานในต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ บรูไน ใต้หวัน เกาหลี (พัชรินทร์ หารู, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

การบริหารจัดการในหมู่บ้านจะมีการจัดสำนักทะเบียนเพื่อรวบรวมรายละเอียดของผู้นับถือศาสนาคริสต์ในหมู่บ้านเป็นรายบุคคลหรือที่เรียกว่าสำมะโนคาทอลิกเหมือนกับชุมชนของศาสนาคริสต์ทั่วไป โดยสำมะโนคาทอลิกนี้จะเก็บไว้ที่วัดและมีคณะกรรมการสภาอภิบาลเข้ามาช่วยงานด้านต่าง ๆ ตลอดทั้งคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ชุมชนที่มีในหมู่บ้านมาช่วยงานในวัด การทำสำมะโนคาทอลิกนั้นจะจัดทำไว้ตั้งแต่เกิด การสมรส การหย่าร้าง และการตาย ถ้ามีการย้ายหรืออพยพแรงงานไปที่ใหม่ก็จะมี การแจ้งออกแจ้งเข้าเหมือนกับการย้ายทะเบียนราษฎร์ทั่วไปของราชการ ส่วนการบริหารจัดการภายในวัดจะมีคณะกรรมการสภาอภิบาลวัดช่วยดูแลกิจการต่าง ๆ ช่วยบาทหลวงในเรื่องต่าง ๆ เหมือนคริสตชนทั้งหลาย มีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือคณะพลมารี คณะเวนิซอร์เดอฟอน การจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มส่งเสริมชีวิตครอบครัว เป็นต้น (เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์, 2552, น. 154)

เห็นได้ว่าชาวบ้านในชุมชนมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายตามแบบฉบับวิถีชาวบ้านทั่วไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ผู้คนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง เครือญาติ พึ่งพาอาศัยกันและกัน พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากศาสนาคริสต์อันเป็นจุดเด่นสำคัญของชุมชน นำไปสู่การก่อเกิดอัตลักษณ์ชุมชนมากมายและถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ศาสนาคริสต์มีบทบาทสำคัญมากในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบของผู้คนในชุมชน โดยมีกฎเกณฑ์ของศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติและการประกอบอาชีพ ผู้อาวุโสยังคงมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนลูกหลานของตน คนในชุมชนอาศัยอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติที่มีสายเลือดเดียวกันและเพราะมีความเชื่อเดียวกัน

### 5.2.1 อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านความเชื่อในศาสนาคริสต์

ชาวบ้านเขียงยืนมีความเชื่อในพระตรีเอกานุภาพ พระบิดา พระบุตร และพระจิต โดยเชื่อว่ามีพระเจ้าองค์เดียวแต่เป็น 3 บุคคล พระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้า เป็นพระเจ้าผู้มาบังเกิดเป็นมนุษย์ และเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด ยึดถือและปฏิบัติตามบัญญัติ 10 ประการ ความเชื่อนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (ทวี โสริน, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2561) โดยเชื่อว่าพระองค์ทรงให้กำเนิดชีวิตและสรรพสิ่งในโลก พระองค์ทรงเปิดเผยสัจธรรมของพระองค์ให้มนุษย์รู้ทางประวัติศาสตร์ของอิสราเอล ประทานพระบุตรของพระองค์ให้มาทรมานโลก และพระจิตของพระองค์ให้มานำทางมนุษย์ไปหาพระองค์ (เสรี พงศ์พิศ, 2545, น. 192) ความเชื่อนี้เป็นเรื่องของศรัทธาที่ชาวบ้านเชื่อและนับถือปฏิบัติโดยไม่ต้องใช้เหตุผล เมื่อเชื่อแล้วจะได้พระพรเพื่อมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (ทวี โสริน,

สัมภาระณ, 29 พฤศจิกายน 2561) เป็นลักษณะที่บุคคลให้ความมั่นใจ เห็นคล้อยตามและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วนำไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้ทราบ เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นใจเห็นคล้อยตามและปฏิบัติตามด้วย โดยไม่คำนึงว่าความเชื่อนั้นๆ จะมีเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ก็ตาม (นันทา ขุนภักดี, 2530, น. 5) ชาวบ้าน เชียงยูนยังคงยึดมั่นในพระเจ้าและคำสอนในศาสนาคริสต์เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่จะทรงช่วยให้มนุษย์พ้นทุกข์ และได้รับความรอดนิรันดร์ในที่สุด ถ้าหากมนุษย์ซื่อสัตย์และปฏิบัติตามกฎบัญญัติของพระองค์ ด้วยกระบวนการ ดังกล่าวนี้นี้ได้เป็นหนทางนำไปสู่ชุมชนก้าวไปสู่ความเชื่อความศรัทธา (faith) ได้อย่างมั่นคงและเข้มแข็ง และเมื่อมีความเชื่อความศรัทธาที่ดีและถูกต้องแล้ว ผู้คนในชุมชนก็สามารถดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความเชื่อความศรัทธาของตน

## 5.2.2 อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านการดำเนินวิถีชีวิต

ชาวบ้านเชียงยูนได้นำศีลศักดิ์สิทธิ์ 7 ประการมาปรับใช้ในชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ดังนี้

1) ศีลล้างบาป (baptism) เป็นเสมือนการบังเกิดชีวิตใหม่ให้มนุษย์กลายเป็นบุตรบุญธรรมของพระบิดา สมาชิกของพระคริสต์เจ้า พระวิหารของพระเจ้า เด็กที่เกิดในหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่ที่เริ่มศาสนาต้องเข้าพิธีศีลล้างบาปซึ่งเป็นศีลแรก เป็นการเริ่มต้นของชีวิตเหมือนกับการรับเข้ามาอยู่ในบ้าน เป็นครอบครัวของคริสตชน ทุกคนที่จะเข้าสู่ศาสนาคริสต์จะต้องรับศีลล้างบาปก่อน เด็กเมื่อเติบโตขึ้นทุกคนจะต้องไปเรียนคำสอนหรือเรียนศาสนาในตอนเช้าซึ่งจะมีครูสอนศาสนาสาธยายทุกเช้า (ทวี โสริน, สัมภาระณ, 29 พฤศจิกายน 2561)

2) ศีลอภัยบาป (penance) เป็นการคืนดีระหว่างผู้ที่ได้หลงลืมตัวกระทำผิดกับพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ โดยที่ผู้รับศีลต้องสำนึกถึงความผิดที่ตนเองได้กระทำและตั้งใจจะไม่กระทำอีก ชาวบ้านเชียงยูนมีความเชื่อว่าการได้รับการอภัยจากความผิดบาปจะสามารถดำเนินชีวิตในความชอบธรรมบริสุทธิ์ของพระเจ้า มีประสบการณ์แห่งสันติสุขและความชื่นชมยินดี ซึ่งพระพรที่ได้รับนั้นประเสริฐกว่าสิ่งอื่นสิ่งใดในชีวิต (ทวี โสริน, สัมภาระณ, 29 พฤศจิกายน 2561)

3) ศีลมหาสนิท (eucharist) เป็นหัวใจและสิ่งสูงสุดของชีวิตของพระศาสนจักร เนื่องจากว่า พระคริสต์เจ้า ทรงเชื่อมโยงพระศาสนจักรและสมาชิกทั้งมวลของพระศาสนจักรของพระองค์ในศีลมหาสนิทกับเครื่องบูชาแห่งการสรรเสริญและการขอบพระคุณที่ถวายแด่พระบิดาเจ้าครั้งเดียวตลอดไปบนไม้กางเขน (ศิริพงษ์ สกุลทอง, 2546, น. 95) ก่อนที่ชาวบ้านเชียงยูนจะรับศีลมหาสนิทจะต้องได้รับศีลอภัยบาปหรือศีลแก้บาปก่อนโดยการสารภาพบาปต่อหน้าบาทหลวง เป็นศีลคืนดี ซึ่งหมายความว่าก่อนรับศีลมหาสนิทจะต้องมีจิตใจบริสุทธิ์ก่อน ในทุกวันอาทิตย์ ชาวบ้านทุกคนจะต้องไปโบสถ์ จะขาดไม่ได้ ถ้าขาดถือว่าเป็นบาป ต้องไปเพื่อสารภาพบาปให้ตัวเองบริสุทธิ์ก่อนรับศีลมหาสนิท (พรพิศ ดาบุตร, สัมภาระณ, 22 พฤศจิกายน 2561)

4) ศีลกำลัง (confirmation) คือการที่พระเจ้าของพระเจ้า “ยืนยัน” และ “ทำให้ความเชื่อนี้หนักแน่น” (to confirm) พระองค์ประทานพระคุณ (grace) ต่างๆ ให้แก่ผู้รับ ให้มีความเชื่อที่เข้มแข็ง ให้สามารถดำเนินตามวิถีชีวิตใหม่ที่ได้รับจากศีลล้างบาป (เสรี พงศ์พิศ, 2545, น. 245) โดยวิธีการเจิมน้ำมันหรือน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งหมายถึงการจะได้มีพลังกำลังทางด้านภายในจิตวิญญาณ (ทวี โสริน, สัมภาระณ, 29 พฤศจิกายน 2561)

5) ศีลบวช (holy orders) คือการบวชเสกบุคคลให้เป็นบาทหลวง (priest) และดำเนินชีวิตเลียนแบบพระเยซูคริสต์เจ้า เพื่อการอภิบาลสัตบุรุษ บันดาลความศักดิ์สิทธิ์ให้กับชาวคริสต์ เช่น การถวายบูชามิสซา โปรด

ศีลศักดิ์สิทธิ์ สวดภาวนา นอกจากนั้นยังทำหน้าที่เป็นประกาศก ประกาศพระวาจาของพระเป็นเจ้า (ศิริพจน์ สุกุลทอง, 2546, น. 100) โดยผู้จะรับศีลบวชต้องได้รับพระพรหรรษาพิเศษจากพระจิตของพระเจ้า ซึ่งทำให้เข้าร่วมกับคนอื่นๆ ที่เป็นบาทหลวงร่วมกัน เพื่อทำหน้าที่ประกาศศีลธรรมความเชื่อ ประกอบพิธีกรรมและให้บริการแก่ชาวคริสต์ (เสรี พงศ์พิศ, 2545, น. 255) ที่ผ่านมาในหมู่บ้านมีผู้ที่เคยได้รับศีลบวชแล้ว 2 องค์ คือบาทหลวงฉลอง แก้วอาสา และบาทหลวงเจริญโชค สันติ (พรพิศ ดาบุตร, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2561)

6) ศีลสมรส (marriage) เป็นเสมือนเครื่องหมายของความผูกพันของพระคริสตเจ้าและของพระศาสนจักรที่ประทานพรให้แก่วรรณสาวยให้รักกันด้วยความรัก ให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน (ศิริพจน์ สุกุลทอง, 2546, น. 110) ชาวคริสต์ในหมู่บ้านเชียงยืนเมื่อแต่งงานจะต้องเข้าโบสถ์ เพื่อให้บาทหลวงอวยพรในการใช้ชีวิต ในพิธีจะมีศีลเจิมศีลสัญญาระหว่างคู่สามีภรรยา และมีพยานคือชาวบ้านทุกคนที่อยู่ต่อหน้าที่มาแสดงความยินดีในการต้อนรับครอบครัวใหม่ในชีวิตคริสตชน เป็นการแสดงความยินดีกับครอบครัวใหม่ ในศีลนี้ก็จะมีการให้ครอบครัวมีความสุข มีลูกมีหลานที่มีสุขภาพแข็งแรง และต้องรักกันตลอดชีวิต (พรพิศ ดาบุตร, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2561)

7) ศีลเจิมคนไข้ (anointing of the sick) เป็นศีลเตรียมตัวก่อนที่จะตาย โดยทุกคนในหมู่บ้านจะไปสวดภาวนาให้ผู้ป่วย หรือมีกลุ่มคณะพลมารีออกไปเยี่ยมผู้ป่วยและสวดภาวนาให้ ถ้าใครมีบาปก็จะสารภาพบาปตอนนั้น เพื่อที่จะเดินทางไปอยู่กับพระเจ้าได้ เพราะชาวบ้านมีความเชื่อว่าเวลาตายไปแล้วจะมีแต่ความดีเท่านั้นที่จะพาไปสวรรค์ได้ ผู้ที่มีบาปติดตัวอยู่ไม่มากก็จะติดไฟชำระก็ต้องให้ผู้อื่นภาวนาให้ถึงจะหลุดจากบาปนั้นได้ แต่ถ้าผู้ใดมีบาปหนักก็จะตกนรกอย่างเดียวนั้น ไม่มีทางที่จะขึ้นไปสวรรค์ได้ จะขอพระอะไรก็ไม่สามารถทำให้หลุดพ้นได้ (ทวี โสริน, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2561) ศีลนี้จึงเป็นการช่วยเหลือให้กำลังใจคนป่วยให้ยอมรับสภาพธรรมชาติของร่างกายภายใต้ความหวังในความเชื่อว่าเมื่อได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์แล้วเขาจะได้รับการบรรเทา (ศิริพจน์ สุกุลทอง, 2546, น. 110)

การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศีลศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นการแสดงถึงความรักและความห่วงใยขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่มีต่อชาวคริสต์ในชุมชนเป็นพื้นฐานและเป็นสิ่งที่ชาวคริสต์ในชุมชนจะต้องปฏิบัติเพื่อยังประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมต่อไป

### 5.2.3 อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านประเพณีวัฒนธรรม

หลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทางศาสนาคริสต์ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนเป็นอย่างมาก ประเพณีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญในศาสนาที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันมาในหมู่บ้านเพื่อสื่อกิจกรรมที่แสดงถึงความหมายอย่างแท้จริงทางศาสนาและดำรงรักษาประเพณีอันดีงามและมีคุณค่าของชาวคริสต์ คือ ประเพณีแห่ดาวในวันคริสต์มาสและงานประเพณีบุญฉลองวัด

1) วันคริสต์มาสของหมู่บ้าน คือวันฉลองที่พระเจ้าเกิดมาบนโลก จะมีการเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ในหมู่บ้าน การฉลองนี้เริ่มจากการเตรียมพระกุมาร ทำดาวเพื่อประดับบ้านเรือนและแห่รอบหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและพื้นที่สาธารณะรอบหมู่บ้าน โดยชาวคริสต์ในหมู่บ้านจะเข้าไปช่วยกันเพื่อมีส่วนร่วมในงานนี้ (บุญไทย กงเกตุ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2561) สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของหมู่บ้านที่ยังอนุรักษ์สืบสานเอาไว้คือ การพาเด็กในหมู่บ้านมาเล่นละครเทวดา การแต่งกายของเด็กๆ ยังคล้ายคลึงกับเมื่อในอดีต มีการแห่ดาวและพระกุมารรอบหมู่บ้าน โดยมีบาทหลวงเป็นผู้พาเดินสวดรอบหมู่บ้านเพื่อขอพร (บุญเรือง สิงห์แขก, สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561)

2) งานบุญฉลองวัด เป็นงานประเพณีหมู่บ้าน ซึ่งถือเอาวันที่ 24 เดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวันฉลองวัด เพื่อเป็นการรำลึกถึงวันเสียชีวิตของนักบุญองค์อุปถัมภ์หมู่บ้านคือ นักบุญฟรังซิส เดอ ซาลส์ โดยเริ่มจากการทำความสะอาดบ้านเรือน โบสถ์ การตระเตรียมขนม ข้าวต้ม พร้อมกับนำเงินทำเป็นต้นผ้าป่าหรือต้นเงินต้นทองไปถวายที่วัด ภายในงานจะมีการเชิญชาวคริสต์จากหลายหมู่บ้านมาร่วมงาน งานฉลองวัดเป็นประเพณีที่ให้ความเป็นสิริมงคลแก่คนในชุมชน การนำต้นเงินไปถวายวัดถือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการโมทนาคุณขอขอบคุณพระเจ้าที่ได้โปรดประทานพรให้ตนอยู่ดีมีสุขทั้งกายและใจ (บุญเรือง สิงห์แขก, สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561)

การแห่ดาวจะมีทุกหมู่บ้าน ในหมู่บ้านมี 4 คุ่มทุกคุ่มจะทำดาวใหญ่คุ่มละดวงเพื่อนำไปประกวดร่วมกับคุ่มอื่นๆ ในหมู่บ้าน (บัณฑิต พรหมบุตร, สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2561) ในอดีตการแห่ดาวจะแห่เฉพาะรอบวัด แต่ในปัจจุบันมีการจัดงานใหญ่ขึ้นโดยปรับขบวนแห่ดาวไปรอบหมู่บ้านและมีการจัดประกวดรางวัลจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล (บุญไทย กงเกตุ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2561)

งานประเพณีทั้ง 2 นี้ถือเป็นงานประเพณีใหญ่ของหมู่บ้านที่มีการสืบสานต่อกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน แม้กาลเวลาจะผ่านมานับร้อยปี แต่ผู้คนในชุมชนยังคงมีความมั่นคงในความเชื่อต่อคริสต์ศาสนา อีกทั้งยังแสดงถึงการผสมผสานระหว่างความเชื่อในศาสนาคริสต์กับชนบะประเพณีของท้องถิ่น เกิดเป็นความสามัคคีและความสำนึกร่วมของการเป็นคนในชุมชนเดียวกันให้แนบแน่น จนกลายเป็นลักษณะของแบบแผนความคิด ความเชื่อ การกระทำ ค่านิยมร่วมกัน สู่การกำหนดเป็นระเบียบแบบแผนความประพฤติปฏิบัติที่พึงงามเหมาะสม เสมือนเป็นบรรทัดฐานหรือกลไกควบคุมทางสังคมของชุมชนสืบต่อมาถึงปัจจุบัน

## 6. สรุปผลการวิจัย

ศาสนาคริสต์มีบทบาทสำคัญมากในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบของผู้คนในชุมชนบ้านเชียงยืน โดยมีคำสอนของศาสนาเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติและการดำเนินชีวิต โดยมีความเชื่อในพระตรีเอกานุภาพ พระบิดา พระบุตร และพระจิต เป็นพระเจ้าองค์เดียวแต่เป็น 3 บุคคล พระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้า เป็นพระเจ้าผู้มาบังเกิดเป็นมนุษย์ และเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้มนุษย์พ้นทุกข์และได้รับความรอดนิรันดร์ในที่สุด ถ้าหากมนุษย์ซื่อสัตย์และปฏิบัติตามกฎบัญญัติของพระองค์ ความเชื่อนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ด้านการดำเนินชีวิต ชาวบ้านเชียงยืนได้นำศีลศักดิ์สิทธิ์ 7 ประการ มาปรับใช้ในชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เด็กที่เกิดมาในหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่ที่เริ่มนับถือศาสนาต้องเข้าพิธีกรรมทางด้านศาสนานั้นก็คือพิธีศีลล้างบาปซึ่งเป็นศีลแรก เป็นการเริ่มต้นของชีวิตเหมือนกับการรับเข้ามาอยู่ในบ้านเป็นครอบครัวของคริสตชน เมื่อเติบโตขึ้นเด็กทุกคนจะต้องไปเรียนคำสอนหรือเรียนศาสนาในตอนเช้า ซึ่งจะมีครูสอนศาสนามาสอนทุกเช้า

ชาวคริสตชนบ้านเชียงยืนมีความเชื่อว่าการได้รับการอภัยจากความผิดบาปจะสามารถดำเนินชีวิตในความชอบธรรมบริสุทธิของพระเจ้า มีประสบการณ์แห่งสันติสุขและความชื่นชมยินดี พระพรที่ได้รับนั้นประเสริฐกว่าสิ่งอื่นในชีวิต ในทุกวันอาทิตย์ชาวคริสต์ทุกคนในหมู่บ้านจะต้องไปโบสถ์ จะขาดไม่ได้เพื่อรับศีลมหาสนิท แต่ก่อนที่จะรับศีลมหาสนิทจะต้องได้รับศีลอภัยบาปหรือศีลแก้บาปก่อน ซึ่งต้องไปสารภาพบาปต่อหน้าบาทหลวงเป็นศีลคืนดี ซึ่งหมายความว่าก่อนรับศีลมหาสนิทจะต้องมีจิตใจบริสุทธิ์ก่อน สำหรับชาวคริสต์ที่ต้องการบวชจะต้องรับศีลบวชหรือศีลอนุกรม สำหรับศีลสมรส ชาวคริสต์ในหมู่บ้านเชียงยืนเมื่อแต่งงานจะต้องเข้าโบสถ์ เพื่อให้

บาทหลวงอวยพรในการใช้ชีวิต ในพิธีจะมีศีลเจิม ศีลสัญญาระหว่างคู่สามีภรรยา และมีพยานคือชาวบ้านทุกคนที่อยู่ต่อหน้าที่มาแสดงความยินดีในการต้อนรับครอบครัวใหม่ในชีวิตของคริสตชน เป็นการแสดงความยินดีกับครอบครัวใหม่ ในศีลนี้จะมีพระพรให้ครอบครัวมีความสุข มีลูกมีหลานที่สุขภาพแข็งแรง และรักกันตลอดชีวิต และศีลเจิมคนไข้เป็นศีลเตรียมตัวก่อนที่จะตาย ทุกคนในหมู่บ้านจะไปสวดภาวนาให้ผู้ป่วย สำหรับในหมู่บ้านจะมีกลุ่มพลมารีไปเยี่ยมผู้ป่วยและสวดภาวนาให้ ถ้าใครมีบาปก็จะสารภาพบาปตอนนั้น เพื่อที่จะเดินทางไปอยู่กับพระเจ้าได้ เพราะเชื่อว่าเวลาตายไปแล้วจะมีแต่ความดีที่เหลืออยู่เท่านั้นที่จะพาไปสวรรค์

หลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทางศาสนาคริสต์มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของชาวคริสต์บ้านเชียงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเพณีที่สำคัญที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันมาในชุมชนคือประเพณีแห่ดาวในวันคริสต์มาสและงานประเพณีบุญฉลองวัด ซึ่งเป็นประเพณีทางศาสนาคริสต์ที่สำคัญ จัดในหมู่บ้านคริสตชนทั่วโลก โดยมีการจัดสืบต่อกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน แม้กาลเวลาจะผ่านมานับร้อยปี แต่ผู้คนในชุมชนยังคงมีความมั่นคงในความเชื่อต่อศาสนา อีกทั้งยังแสดงการผสมผสานระหว่างความเชื่อในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเข้ากับขนบประเพณีของท้องถิ่น ความสามัคคี และความสำนึกร่วมของความเป็นคนในชุมชนเดียวกันอย่างแนบแน่น

ศาสนาคริสต์ได้ให้ความหมายกับชีวิตมนุษย์ ให้ความมั่นคงด้านจิตใจ ความเป็นปึกแผ่นเพราะผู้คนในหมู่บ้านล้วนมีความเชื่อเดียวกัน ศาสนาคริสต์เสมือนเป็นกฎหมายที่ช่วยควบคุมและจัดระเบียบในหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่เหมาะสมและเป็นบรรทัดฐานอันดีงามในการดำเนินชีวิต ผู้ที่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ย่อมได้พบกับความสุขที่สมบูรณ์ จึงทำให้ผู้คนในหมู่บ้านเกิดความศรัทธาในศาสนาและมีความต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่จะถ่ายทอดความเชื่อจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเพื่อดำรงอัตลักษณ์ไว้

## 7. อภิปรายผลการวิจัย

ศาสนาคริสต์ (christianity) นิกายโรมันคาทอลิก (roman catholic) เป็นศาสนาหนึ่งที่มีผู้คนเลื่อมใสศรัทธาในหลักธรรมคำสอนและปาวณาตนเป็นศาสนิกอย่างเป็นทางการมากมายทั่วโลกและเป็นศาสนาที่กล่าวถึงองค์พระเจ้า (god) ว่าเป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้างทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอยู่อย่างพระองค์อย่างแท้จริง พร้อมกับยอมรับว่าคำสอนของพระเจ้าได้ถูกถ่ายทอดมาถึงมนุษย์ผ่านทางบรรดาประกาศก (prophet) คือ พระเยซูคริสต์เจ้าพระบุตรของพระเจ้าผู้มารับสภาพเป็นมนุษย์ (incarnation) แล้วบรรดาอัครสาวก (apostle) และผู้ประกาศ (preacher) ต่างๆ ก็ได้ทำการเผยแผ่คำสอนนั้นๆ ตามคำสั่งสอนของพระเยซูด้วยวิธีทางต่างๆ ตามยุคตามสมัย เพื่อมนุษย์จะได้เข้าใจถึงหลักธรรมคำสอนของพระเจ้า โดยการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับความเชื่อความศรัทธา มีชีวิตที่เข้มแข็งในการประกอบคุณงามความดีที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรักและเสียสละ

ในกระบวนการสืบทอดหลักพระธรรมคำสอน คริสต์ศาสนาคาทอลิกได้มีหลักการจากหนังสือพระคัมภีร์ (bible) ทั้งพระธรรมเก่า (old testament) พระธรรมใหม่ (new testament) และธรรมเนียมประเพณี (tradition) เป็นรากฐานที่มั่นคงตลอดมา ซึ่งได้มีการรวบรวมคำชี้แจง แนะนำเชิงปฏิบัติอย่างเป็นทางการ เพื่อความเป็นหนึ่งเดียวโดยใช้การเทศน์สอน พิธีกรรม และการดำเนินชีวิตเพื่อสอดคล้องกับความเชื่อความศรัทธา เพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ของพระธรรมคำสอน (ศิริพจน์ สกุลทอง, 2546, น. 3-4) ดังที่ชาวบ้านเชียงยืนได้ยึดมั่นในพระเจ้าและคำสอนในศาสนาคริสต์เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เพื่อช่วยให้ได้รับความรอดนिरันตรตามกฎบัญญัติของศาสนา

ผู้คนในหมู่บ้านเชียงยืนส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพมาจากประเทศลาว โดยมีผู้นำคือบาทหลวงอาดีโน เมื่อเข้ามาอยู่ประเทศไทย ได้มีการผสมผสานระหว่างความเชื่อในคริสต์ศาสนาคาทอลิกเข้ากับชนบประเพณีของท้องถิ่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจน ได้แก่ การแห่ต้นเงินในงานฉลองวัด การแห่ต้นเงินนั้นพบเห็นได้ทั่วไปในประเพณีงานบุญของชาวอีสานที่ผสมผสานอยู่ในพิธีกรรมทางศาสนา (สาลินี มานะกิจ, 2548, น. 70) เรียกได้ว่าเป็นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (assimilation) ดังที่เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2531, น. 267-268) ได้อธิบายว่า การผสมกลมกลืนคือการที่กลุ่มสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างกันรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ใช่ของตนเข้ามาปฏิบัติ หรือพยายามทำให้เกิดการรับเอาวัฒนธรรมของตนไปปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรม ซึ่งแสดงถึงพื้นฐานความเป็นมนุษย์ในแต่ละเชื้อชาติและวิวัฒนาการของระบบสังคมที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลากหลายเผ่าพันธุ์ โดยแต่ละเชื้อชาติก็จะมีวัฒนธรรมและประเพณีที่สวยงามเป็นของตนเอง เป็นความงดงามของสังคมโลกที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย (เสรี ชาติเหลา และคณะ, 2545, น. 9) เป็นการสร้างเอกลักษณ์ใหม่หรือปรับความหมายของเอกลักษณ์เดิม เพื่อให้เกิดจุดสมดุลและทำให้เกิดเสถียรภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคม (อมรา พงศาพิชญ์, 2541, น. 157) นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวทางในการจัดการกับความท้าทายเกี่ยวกับอคติที่มีต่อวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนาและลักษณะเฉพาะอื่น (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2555, น. 17-34)

ศาสนาคริสต์มีบทบาทสำคัญมากในวิถีชุมชนในหมู่บ้านเชียงยืนซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ติดกับริมแม่น้ำโขงซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งบนบกและในน้ำ ผู้คนในหมู่บ้านยึดอาชีพทำนาเป็นหลักและทำประมงตามริมแม่น้ำโขง มีรายได้เสริมจากการทำหัตถกรรม ได้แก่ สานออบ ทำไม้กวาด เย็บผ้า การที่ชาวบ้านมีความเชื่อและนับถือศาสนาร่วมกันได้มีผลต่อการดำรงชีวิตที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากผู้คนในหมู่บ้านยังคงยึดถือกฎเกณฑ์ของศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติและการประกอบอาชีพ แสดงถึงการให้คุณค่าทางศีลธรรม จริยธรรมของผู้คนในหมู่บ้าน อันเป็นพลังยึดโยงการอยู่รวมของสมาชิก คำจูนการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างเข้มแข็ง มีภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหา การจัดการทรัพยากรและสร้างสรรค์สิ่งจำเป็นในชีวิต (บำรุง บุญปัญญา, 2549, น. 43) ซึ่งคุณค่าเหล่านี้เป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่ในหมู่บ้านและยังสามารถแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน สามารถนำมาปรับประยุกต์เข้ากับหลักคำสอนทางศาสนาให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวทางวัฒนธรรมชุมชนที่ไม่ทิ้งคุณค่าดั้งเดิมของชุมชน ไม่ทำลายวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามที่ชุมชนสั่งสมร่วมกันมา แต่เป็นการพัฒนาที่สามารถไปด้วยกันได้ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนและมีศักยภาพที่เข้มแข็งต่อไป และยังทำให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชนอีกด้วย

นอกจากนี้ชาวคริสต์ในหมู่บ้านเชียงยืนมีการปรับวิถีการดำเนินชีวิตให้สัมพันธ์กับหลักศีลศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 7 ประการ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่แสดงออกในสิ่งที่ตนเองรู้สึก คิด เชื่อ และหวัง และแสดงออกในความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งภายในภาษา ท่าทาง และการแสดงออกอื่นๆ ในวิถีชีวิตมีเหตุการณ์สำคัญต่างๆ เช่น การเกิด การตาย การแต่งงาน การรับประทานอาหาร การพบปะสังสรรค์ การก่อตั้งสถาบันต่างๆ การถือวันเวลาตามฤดูกาลของการทำมาหากิน (เสรี พงศ์พิศ, 2545, น. 237) การปฏิบัติกิจดังกล่าวจะทำให้ทั้งผู้ประกอบพิธีและผู้ร่วมพิธีสามารถรับพระพรของพระเจ้า เพื่อเป็นพลังสนับสนุนในการดำเนินชีวิตตามความเชื่อความศรัทธาได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น สามารถต่อสู้กับความชั่วร้ายทั้งภายในจิตใจของตนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายนอกตนเองได้อย่างดี เพื่อมีชีวิตที่ประกอบด้วยคุณธรรมความดีมากขึ้น กล่าวคือเป็นการดำเนินชีวิตแบบมีจริยธรรมของชาวคริสต์ (ศิริพจน์ สกุลทอง, 2546, น. 6) ซึ่งการดำเนินชีวิตของผู้คนในหมู่บ้านผ่านการรับศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ นี่เป็นการตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจถึงความรักที่พระเจ้ามีต่อมนุษย์และมนุษย์จะต้องมีต่อพระเจ้า ผ่านทางการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์

## 8. ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน 3 ด้าน คือ ความเชื่อ การดำเนินชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมเท่านั้น จึงควรศึกษาอัตลักษณ์และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการปรับตัวของชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์เพิ่มเติม

### 2. ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต

หมู่บ้านเชียงยืนเป็นชุมชนที่มีความเชื่อ ความศรัทธา และจริยธรรมในการดำเนินชีวิตจริงในทุกๆ ด้านของคริสตชน มีความสม่ำเสมอในการประพฤติปฏิบัติคุณงามความดี อันยังผลถึงความมั่นคงของการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน จึงควรส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านศาสนาให้มั่นคงมากขึ้นอย่างกว้างขวาง และดำเนินชีวิตโดยมีคุณธรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม ตามสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลหรือชุมชน

## รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน: โดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- เกลาดิอุส บาเย. (2527). *ประวัติการเผยแพร่ศาสนาในภาคอีสานและประเทศลาว* (พระสังฆราชไมเคิล เกียน เสมอพิทักษ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว.
- คณิน รุ่งเรือง, ปณณัฏฐ์ หมอชาติ และจันทร์สมร ชัยศักดิ์. (2558). *ศาสนาคริสต์กับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนโนนประเสริฐ ตำบลพะลาน จังหวัดอุบลราชธานี*. ใน การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2550). *อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัสสาเนา).
- ชม ตีระ. (2561, 2 มิถุนายน). *ปราชญ์ชาวบ้าน*. [บทสัมภาษณ์].
- ทวี โสริน. (2561, 29 พฤศจิกายน). *บาทหลวง*. [บทสัมภาษณ์].
- นันทวัฒน์ หารู. (2561, 24 พฤศจิกายน). *ผู้ใหญ่บ้านเชียงยืน*. [บทสัมภาษณ์].
- นันทา ขุนภักดี. (2530). *การวิเคราะห์ความเชื่อของชาวไทยในสวดสัทธิศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัณฑิต พรหมบุตร. (2561, 1 กรกฎาคม). *ปราชญ์ชาวบ้าน*. [บทสัมภาษณ์].
- บำรุง บุญปัญญา. (2549). *3 ทศวรรษ แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน*. สุรินทร์: โครงการหนังสือดอกต้อป่า.
- บุญไทย กงเกตุ. (2561, 2 มิถุนายน). *ปราชญ์ชาวบ้าน*. [บทสัมภาษณ์].
- บุญเรือง สิงห์แขก. (2561, 8 กรกฎาคม). *ปราชญ์ชาวบ้าน*. [บทสัมภาษณ์].
- พรพิศ ดาบุตร. (2561, 22 พฤศจิกายน). *ครูสอนศาสนา*. [บทสัมภาษณ์].
- พรรณี พลไชยา. (2536). *บทบาทของมิชชันนารีโรมันคาทอลิกในอีสาน ปี พ.ศ. 2424-2496* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาสารคาม.
- พัชรินทร์ หารู. (2561, 24 พฤศจิกายน). *ปราชญ์ชาวบ้าน*. [บทสัมภาษณ์].

- รินรดา พันธุ์น้อย. (2552). การดำรงอยู่และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม  
ในชุมชนบึงกะแต จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)  
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์. (2552). ศาสนาคริสต์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่าง  
ยั่งยืนของชุมชนในภาคอีสาน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,  
มหาสารคาม.
- วัลลภา หัสการณ. (2546). วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชนชั้นกลางคริสเตียน: ศึกษากรณีชุมชนคริสตจักรใจสมาน  
กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิขรา ศิริสาร. (2556). กระบวนการปฏิสัมพันธ์และการสร้างอัตลักษณ์ร่วมในแฟนเพจเฟซบุ๊ก: ศึกษากรณีแฟนเพจ  
ฮิปคิงดอม. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 24(3), 1-17.
- ศิริพจน์ สกุลทอง. (2546). กระบวนการสืบทอดจากสื่อสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม “ศีลศักดิ์สิทธิ์ 7 ประการ”  
ไปสู่ความเชื่อศรัทธาและการดำเนินชีวิตทางธุรกิจแบบมีจริยธรรมของชุมชนชาวคริสต์ (โรมันคาทอลิก)  
ของโบสถ์พระมารดาในจันทบุรี กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ธุรกิจ).  
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- สาลินี มานะกิจ. (2548). ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนคาทอลิกบ้านท่าแร่ จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2427-2508  
(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานสารสาสน์. (2510). ประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:  
ไทยหัตถการพิมพ์.
- เสรี ชาเหลา และคณะ. (2545). กลุ่มชาติพันธุ์: วัฒนธรรมและประเพณีจังหวัดนครสวรรค์. นครสวรรค์:  
สำนักวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2545). ศาสนาคริสต์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- เสาวนีย์ จิตหมวด. (2531). กลุ่มชาติพันธุ์: ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ: กองทุนสง่าจารีระอัมพร.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 5).  
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อันดรูว์ สาราญ วงศ์เสงี่ยม (บ.ก.). (2000). อัครสงฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง ประวัติ ข้อมูล และการดำเนินงาน. สกลนคร:  
เอส.พี.เชอร์วิส (สมศักดิ์การพิมพ์).
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2555). พหุวัฒนธรรมศึกษา: อะไรคือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้  
ควรรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 23(1), 17-34.